

A Forward/Reverse Supply Chain Network Design Considering the Disruption Probability of Distribution and Collection/Inspection Centers

A. Makui, R. Tavakkoli-Moghaddam, M. Ghomi-Avili

*A. Makui, Associate professor of Industrial Eng., Iran University of Science and Technology
R. Tavakkoli-Moghaddam, Professor of Industrial Eng., College of Eng., University of Tehran
M. Ghomi-Avili, MS Graduate Student of Industrial Eng., Iran University of Science and Technology*

Keywords

Facility Location,
Forward/Reverse Supply
Chain,
Disruption probability,
Reliability,

ABSTRACT

Delineating of the locations for new facilities and also assigning capacity level for them are the main purposes in network design. Network design is strategic decision in any corporation hence; much capital is needed for implementing it. Therefore, it is expected that those decisions which are made will be useful for a long term. As an illustration, rebuilding a new facility such as distribution center is a very money consuming task. In the real world it is possible that facilities could be disrupted for various reasons such as war, earthquake and etc. and as a result they could not satisfy their customer needs while they are disrupted. The main object of this paper is designing a forward/reverse network with considering the probability of disruption for distribution and collection/inspection centers in a way that transportation and establishing cost for facilities be minimized. Besides, the procedure of serving customer when facilities are disrupted is stated under the title of reliability.

© 2015 IUST Publication, IJIEPM, Vol. 26, No. 1, All Rights Reserved

طراحی شبکه زنجیره تامین رو به جلو/بازگشتی با درنظرگرفتن احتمال از کارافتادگی برای مراکز توزیع و مراکز جمع‌آوری و بازرگانی

احمد ماکوئی، رضا توکلی مقدم و مرتضی قمی اویلی

چکیده:

تصمیمات استراتژیک (تعیین مکان احداث تسهیلات) و تصمیمات تاکتیکی (میزان گردش مواد بین اجزاء شبکه) می‌باشد. لازم به ذکر است، چگونگی خدمت‌رسانی به مشتریان در زمان خرابی یک یا چند هدف اصلی در طراحی شبکه مشخص کردن جایگاه‌های مکان‌بایی و ظرفیت‌های مورد نیاز برای تسهیلات جدید می‌باشد. طراحی شبکه از تصمیمات استراتژیک هر سازمان می‌باشد. بنابراین مقدار زیادی سرمایه برای اجرای آن نیاز می‌باشد. پس انتظار می‌رود تصمیماتی که لحاظ می‌شوند برای دوره زمانی بلند مدتی قابل استفاده باشند. زیرا مثلاً ساخت مجدد تسهیلاتی مانند مراکز توزیع بسیار هزینه‌زا می‌باشد. در دنیای واقعیمکن است تسهیلات به دلایل گوناگونی مانند جنگ، زلزله و غیره خراب شده و دیگر نتوانند به مشتریان خدمت دهند. هدف این مقاله، طراحی شبکه رو به جلو/بازگشتی با توجه به احتمال خرابی مراکز توزیع و مراکز جمع‌آوری است به‌گونه‌ای که علاوه بر کاهش هزینه‌های حمل و نقل، هزینه‌های ناشی از احداث مراکز خراب نشدنی هم حداقل گردد. هدف اصلی مدل ارائه شده‌ها که توزیع، تحت عنوان قابلیت اطمینان بیان می‌شود.

کلمات کلیدی

ماکانیابی تسهیلات،
زنجیره تامین رو به جلو و
بازگشتی،
احتمال خرابی،
قابلیت اطمینان.

اگرچه این سازمانها، تمام تلاش خود را برای کاهش ریسک انجام می‌دهند اما بعضی از ریسک‌ها همواره یک سازمان را تهدید می‌کند. احتمال خرابی تسهیلاتی مانند مراکز توزیع یکی از عواملی است که هر سازمان را تهدید می‌کند. از آنجا که مسئله طراحی شبکه زنجیره تامین، اثرات طولانی مدتی را روی سایر تصمیمات تاکتیکی و عملیاتی شرکت دارد، از اهمیت بسزایی برخوردار است. در حالت کلاسیک اینگونه مسائل، تعیین مکان تسهیلات و نحوه تخصیص مشتریان به تسهیلات مدنظر بود. با توجه به توضیحات ابتدایی، بسیار محتمل است که هر یک از اجزای یک سیستم دچار نقص و خرابی گردد. در این صورت، تمامی تصمیمات بنیادی مدل‌های کلاسیک جایابی دچار تغییر می‌شوند. با توجه به دنیای رقابتی امروز و اهمیت کاهش هزینه‌ها تا حد ممکن، ضرورت فراوان توسعه مدل‌های جایابی کاراتر با درنظرگرفتن عواملی همچون خرایی مراکز توزیع، بیش از پیش احساس می‌شود.

۱. مقدمه

در دنیای واقعی، همواره عوامل غیرمتربقه‌ای پیش می‌آیند که ممکن است روی تصمیمات، اقدامات و عملکرد درست یک شخص، سازمان و غیره اثر بگذارند. به طور مثال، همواره شرکتهای تولیدی و خدماتی، با رویکرد عدم قطعیت عواملی، مانند تقاضا مواجه هستند.

تاریخ وصول: ۹۰/۱۰/۱۶

تاریخ تصویب: ۹۱/۱۲/۱۳

*نویسنده مسئول مقاله:

*احمد ماکوئی: دانشیار دانشکده مهندسی صنایع، دانشگاه علم و صنعت ایران؛ amakui@iust.ac.ir
رضا توکلی مقدم: استاد دانشکده مهندسی صنایع، پردیس دانشکده‌های فنی، دانشگاه تهران؛ tavakoli@ut.ac.ir
مرتضی قمی اویلی: دانش آموزخانه کارشناسی ارشد مهندسی صنایع، دانشگاه علم و صنعت ایران؛ morteza.ghomi@yahoo.com

(غیر قابل اطمینان) مورد مطالعه قرار داده و مدل ریاضی عدد صحیح مختلف مسأله مذکور را در حالت یاد شده ارائه کرده است. وی همچنین الگوریتم‌های کارایی بر اساس الگوریتم ژنتیک به منظور حل مدل یاد شده ارائه کرده است. علاوه بر این، ژوان چگونگی ارتقاء قابلیت اطمینان یک سیستم طراحی شده و استقرار یافته موجود را از دیدگاه ریاضی مورد بررسی قرار داده است. ژان و همکاران [۵] و کیو و همکاران [۶] نیز نشان داده‌اند که در بحث قابلیت اطمینان در مسائل مکان‌یابی تسهیلات، ممکن است متفاوت بودن احتمال خرابی برای تسهیلات در مکانهای مختلف تاثیر قابل توجهی در انتخاب مکان تسهیلات و مکان‌یابی آنها داشته باشد. ژان و همکاران [۵] با ارائه یک الگوریتم ژنتیک و کیو و همکاران [۶] با توسعه یک روش آزادسازی لاگرانژ، روش‌های حلی را برای تعیین جواب مسائل مکان‌یابی تسهیلات در شرایط یاد شده ارائه کرده‌اند. لیم و همکاران [۷] مسأله مکان‌یابی تسهیلات با هزینه ثابت با در نظر گرفتن بحث قابلیت اطمینان را مورد مطالعه قرار داده و یک مدل ریاضی عدد صحیح از مسأله یاد شده در حالتی که محکم‌سازی تسهیلات مطرح است، را ارائه کرده و مدل ریاضی بدست آمده را با استفاده از روش آزادسازی لاگرانژ حل کرده‌اند. همچنین گید و پل [۸] مسأله UFLP را با درنظر گرفتن ظرفیت محدود برای هر یک از تسهیلات و نیز بحث عدم پایایی تسهیلات مورد مطالعه قرار دادند. آنها مدل‌سازی ریاضی عدد صحیح مختلف از مسأله یاد شده را در حالت گستره و به صورت سناریویی به طوریکه توزیع احتمال خرابی از نوع برنولی است را ارائه کرده و یک رهیافت حل تقریبی انتظار نمونه‌ای برای آن ارائه کرده‌اند. زین میائو [۹] مقاله‌ای تحت عنوان "روش ارزیابی عدم قطعیت در قابلیت اطمینان زنجیره‌های تأمین ارائه نمودند. هدف اصلی آن‌ها در این مقاله ارزیابی علمی قابلیت اطمینان زنجیره تأمین می‌باشد. آن‌ها می‌گویند شناخت و بیان از قابلیت اطمینان زنجیره تأمین به چند جنبه بستگی دارد. ایشان مسئله خود را در یک محیط فازی و متغیرها را در یک محیط پویا در نظر می‌گیرند و سپس روش ارائه شده در مقاله را هموارا با یک مثال عددی بیان می‌کنند. آریانزار [۱۰] مقاله‌ای تحت عنوان مدل مکان‌یابی موجودی ادغامی همراه با از کارافتادگی تصادفی ارائه نمودند. ایشان مسئله طراحی زنجیره تأمین را هنگامی که مراکز توزیع با از کارافتادگی تصادفی حساس می‌باشند، مورد بررسی قرار می‌دهند. به علت این آسیب‌پذیری، در هر زمانی ممکن است یک و یا بیش از یک مرکز توزیع از ارائه سرویس به مشتری عاجز بمانند. ایشان فرض نموده‌اند که تقاضای مشتریان غیر قطعی می‌باشد، که در نتیجه، هریک از مراکز توزیع مقداری موجودی اطمینان جهت تأمین تقاضای مشتریان در یک سطح سرویس مناسب نگهداری می‌کند. آن‌ها مسئله فوق را توسط برنامه‌ریزی عدد صحیح غیرخطی مدل می‌نمایند که تابع هدف آن کمینه‌سازی هزینه‌های

در اینجا، مهمترین مطالعاتی که به طور مستقیم و صریح از سال ۲۰۰۳ به بعد در زمینه مسائل مکان‌یابی و تخصیص تسهیلات با در نظر گرفتن بحث قابلیت اطمینان انجام شده‌اند، مورد بررسی، قرار می‌گیرند. اشتایدر [۱] برای نخستین بار و به طور مستقیم، مسائل مکان‌یابی و تخصیص تسهیلات را با در نظر گرفتن بحث قابلیت اطمینان مورد بررسی قرار داد. او در رساله دکتری خود در قالب رویکردی جدید، به مباحث بهینه‌سازی در زنجیره تامین در حالت عدم قطعیت، برای اولین بار، موضوع خرابی و از کارافتادگی تسهیلات را تحت عنوان قابلیت اطمینان تسهیلات در بحث مکان‌یابی و تخصیص تسهیلات به طور مستقیم مورد مطالعه قرار داد و دو مسأله از مسائل مکان‌یابی تسهیلات با عنوان مسائل مکان‌یابی تسهیلات را با هزینه ثابت و p -میانه را با رویکرد مطرح بودن بحث قابلیت اطمینان برای تسهیلات مدنظر برای مکان‌یابی، مدل‌سازی ریاضی نمود. وی مسائل مذکور را به صورت تک‌هدفه و کمینه-سازی بیشینه هزینه خرابی و دو هدفه به صورت کمینه‌سازی مجموع هزینه‌های عملیاتی (هزینه جایجایی روزانه، زمانیکه کلیه تسهیلات بدون خرابی در حال عملیات می‌باشند) و هزینه‌های انتظار خرابی (هزینه جایجایی مورد انتظار که خرابی‌های تسهیلات را به حساب می‌آورد) مدل‌سازی ریاضی کرده و سپس با استفاده از روش آزادسازی لاگرانژ، حدود بالا و پایین مسأله را بدست آورده و با به کارگیری روش شاخه و کران، جواب بهینه مسأله را تعیین کرده‌اند. آنها همچنین نمودار سعی و خطای را بر اساس دو نمودار هزینه‌های عملیاتی و هزینه‌های انتظار خرابی ترسیم کرده‌اند و به ازای هزینه‌های مختلف عملیاتی، هزینه‌های انتظار خرابی را محاسبه کرده‌اند تا به این ترتیب نشان دهند که با افزایش مختصّری در هزینه‌های عملیاتی می‌توان، قابلیت اطمینان سیستم را به اندازه قابل توجهی افزایش داد. همچنین اشنادیر و همکاران [۲] مسأله کمینه‌سازی حداکثر هزینه مسائل جایایی تسهیلات قابل اعتماد^۱ (MMRFLP) را با هدف کمینه‌سازی بیشینه هزینه مورد مطالعه قرار داده و مدل برنامه‌ریزی عدد صحیح مختلف آن را ارائه کرdenد. برمن و همکاران [۳]، مسأله p -میانه را با در نظر گرفتن بحث قابلیت اطمینان مورد بررسی قرار داده و نشان دادند که با توجه به خاصیت مجانبی، مسأله p -میانه در حالت غیر قطعی در حالتی که احتمال از کارافتادگی یا خرابی صفر باشد به سمت مسأله p -میانه در حالت غیر قطعی همگرا می‌باشد. آنها همچنین مسأله p -میانه در حالت غیر قطعی در بدینانه ترین حالت مورد مطالعه قرار داده و روش‌های ابتکاری با حدود بالا و پایین متفاوت برای حل حالت مذکور ارائه کرده‌اند. ژوان [۴] در رساله دکتری خود، مسأله جایجایی تسهیلات با ظرفیت نامحدود با هزینه ثابت^۲ (UFLP) را به صورت تک‌سطحی و چند‌سطحی با در نظر گرفتن تسهیلات ناپایا

^۱ Mini-Max Reliable Facility Location Problem
^۲- Uncapacitated Fixed Charge Location Problem

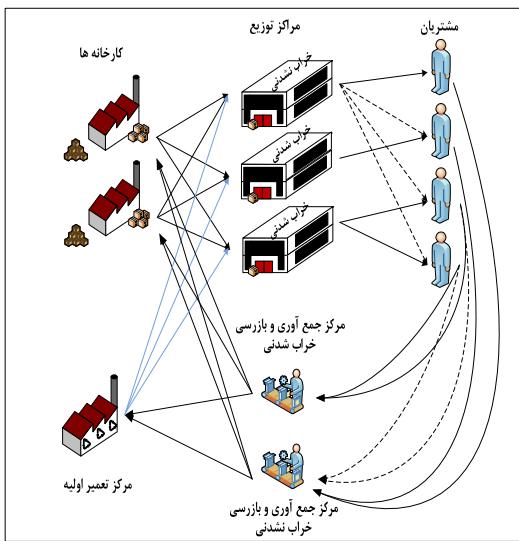
مراکز پرداخته شده است و برای ارزیابی مدل، از دو روش آزادسازی لاغرانژ و الگوریتم ژنتیک استفاده شده است. نادر آزاد و همکاران [۱۷] به طراحی شبکه زنجیره تامین تحت شرایط وقفه در تسهیلات و حمل و نقل پرداختند. در این مقاله تلاش شده است مکان‌های بینه برای جایابی مراکز توزیع و همچنین بهترین طرح تخصیص مشتریان به هر کدام از مراکز توزیع فعال (دچار وقفه نشده) تعیین گردد. از مهمترین ویژگی‌های این مدل می‌توان به امکان خراب شدن جزئی تسهیلات اشاره کرد. یعنی یک مرکز توزیع بتواند از قسمتی از ظرفیت خود جهت تخصیص استفاده کند.

با مطالعه ادبیات موضوع می‌توان دریافت که مدل‌های جایابی که قابلیت اطمینان سیستم را مورد توجه قرار می‌دهند بسیار اندک می‌باشند. تا پیش از سال ۲۰۰۳، هیچ مطالعه مستقیمی روی مدل‌های جایابی که قابلیت اطمینان را هم درنظر بگیرد انجام نپذیرفت. در اندک مقاطعی هم که در این سالها این امر مهم را درنظر گرفته‌اند، مدل‌هایشان بسیار ساده و دور از واقعیت به نظر می‌رسد. زیرا عواملی همچون ظرفیت محدود مراکز توزیع، احتمال خرابی متفاوت برای مراکز توزیع از فرضیات مهمی است که در این مدل‌ها نادیده گرفته شده است. همچنین در دنیای رقابتی امروز، یکپارچه و همزمان در نظر گرفتن تصمیمات و هزینه‌های مرتبط با استقرار تسهیلات، موجودی و جایابی در زنجیره تامین می‌تواند به طور قابل ملاحظه‌ای در کاهش هزینه و افزایش سطح سرویس هر یک از نقاط تقاضا نقش داشته باشد.

بنابراین مدل‌هایی که هم‌زمان به این سه عنصر کلیدی توجه می‌نمایند کارتر ب نظر می‌رسند. در این مقاله، سعی شده است شکاف‌های موجود در ادبیات مورد توجه قرار گیرند. از نقاط قوت این مقاله در مقایسه با مقالات مشابه می‌توان به یکپارچه در نظر گرفتن تصمیمات (رو به جلو/بازگشتی)، درنظر گرفتن ظرفیت محدود برای کارخانه‌ها، مراکز توزیع، جمع آوری و بازرگانی و مراکز تعمیر اولیه و همچنین امکان خرابی مراکزی به غیر از مراکز توزیع (مراکز جمع آوری و بازرگانی) و متفاوت بودن امکان خرابی برای تسهیلات مختلف اشاره کرد. لازم به ذکر است در هیچ کدام از مقالات پیش از این، پایابی سیستم در شبکه رو به جلو/بازگشتی مورد بررسی قرار نگرفته است.

هدف از این مقاله که بر مبنای مقادلهای ارائه شده توسط اشنایدر و همکاران [۲] و لیم و همکاران [۷] است، ارائه مدلی برای زنجیره تامین رو به جلو/بازگشتی می‌باشد که از دو بعد عملیاتی و استراتژیک به طراحی و برنامه‌ریزی زنجیره می‌پردازد. در این مقاله، چگونگی خدمت‌رسانی به مشتریان در زمان خرابی یک یا چند مرکز توزیع و همچنین نحوه تخصیص مشتریان برای بازگشت کالاهای معیوب در زمان خرابی یک یا چند مرکز توزیع جمع آوری تحت عنوان قابلیت اطمینان بیان می‌شود. با توجه به اهمیت

مکانیابی، موجودی، حمل و نقل و فروش از دست رفته با در نظر گرفتن از کارافتادگی‌های تصادفی می‌باشد. مدل بطور همزمان هم مکان هر یک از مراکز توزیع و هم تخصیص مشتریان به هر یک از مراکز توزیع را مشخص می‌نماید. برای حل مدل، نویسنده‌گان از الگوریتم ژنتیک استفاده کرده‌اند. کیو و همکاران [۱۱] نیز مسئله UFLP را در حالت گسته و با درنظرگرفتن بحث قابلیت اطمینان برای تسهیلات، مورد مطالعه قرار داده و مسئله را با هدف کمینه‌سازی هزینه‌های اولیه راهاندازی و هزینه‌های انتظاری حمل و نقل مدل‌سازی نموده و یک مدل برنامه ریزی عدد صحیح مختلط برای مسئله اشاره شده ارائه کرده‌اند. آنها همچنین برای مسائل با اندازه کوچک و متوسط یک روش حل بر اساس روش آزادسازی لاغرانژ و برای مسائل با اندازه بزرگ روش حلی بر اساس مدل تقریب پیوسته توسعه داده‌اند. کی شن و همکاران [۱۲] یک مسئله جایابی-موجودی هم‌زمان با درنظرگرفتن قابلیت اطمینان برای تسهیلات را معرفی کرده‌اند. مسئله آنها به بهینه‌سازی مکان تسهیلات، تخصیص مشتریان و تصمیمات مدیریت موجودی در هنگامی که تسهیلات با احتمال وقفه همراه می‌شوند می‌پردازد. هدف مدل، حداقل سازی جمع هزینه‌های ساخت تسهیلات، هزینه نگهداری موجودی مورد انتظار و تخصیص مشتریان تحت سناریوهای کارکرد سالم و یا خراب تسهیلات می‌باشد. روش حل مدل بر مبنای آزادسازی لاغرانژ معرفی گردید. پنگ پنگ و همکاران [۱۴] به طراحی یک شبکه با درنظر گرفتن خرابی برای تسهیلات پرداختند. آنها به معرفی یک مدل عدد صحیح مختلط پرداختند که هدف آن، ایجاد یک موازنی بین حداقل کردن هزینه غیرواقعي (وقتی هیچ وقفه و خرابی رخ نمی‌دهد و همچنین کاهش ریسک وقفه بر مبنای روبکدهای روبکداری استوار (که هزینه را در سناریوهای مختلف برای خرابی لحاظ می‌کند) می‌باشد. آنها روش فرالبتکاری بر مبنای الگوریتم ژنتیک را برای حل مدل خود معرفی کرده‌اند. فدریکو لیبراتوره و همکاران [۱۵] مقاوم سازی سیستم با ظرفیت محدود را مورد بررسی قرار دادند. آنها مقاوم سازی سیستم با لحاظ کردن این موضوع که منابع محافظت کننده سیستم در برابر عوامل تهدید کننده محدود می‌باشد مورد توجه قرار گرفته است. نوع وقفه و خرابی که در این مقاله لحاظ شده است بدین صورت است که وقفه یک تسهیل می‌تواند روی سایر تسهیلات اثر بگذارد. برای مدل‌سازی مسئله، یک مدل سه سطحی معرفی شده است و یک روش حل دقیق پیشنهاد شده و سپس الگوریتم حل توسط داده‌های مربوط به زمین لرزو سال ۲۰۰۹ که در لاکویلا (شهری در مرکز ایتالیا) رخ داد مورد ارزیابی قرار گرفته است. جبارزاده و همکاران [۱۶] به مدل‌سازی یک مسئله غیرخطی عدد صحیح مختلط پرداختند که هدف از آن، حداقل کردن سود حاصل در تمام سیستم می‌باشد. در این مدل به طور همزمان به تعداد و جایابی مراکز توزیع، تخصیص مشتریان به هر کدام از

شکل ۱: ساختار کلی شبکه زنجیره تامین مدل پیشنهادی

۱-۱-۳. برخی از ویژگی‌ها و شرایط مسأله مورد نظر

مسأله یک مدل تک محصولی است. مکان‌های مشتریان ثابت و معلوم می‌باشند. مکان‌های بالقوه برای احداث کارخانه‌ها، مراکز توزیع، جمع‌آوری و مرکز تعمیر ابتدایی معلوم و به صورت گستته می‌باشند. جریان مواد تنها بین دو سطح متواالی از لایه‌های شبکه می‌تواند برقرار باشد. همچنین ارتباطی بین تسهیلات در یک لایه وجود ندارد. تقاضای مشتریان ثابت و معلوم می‌باشد. ظرفیت انبار و تولیدی مربوط به کارخانه‌ها، ظرفیت مراکز توزیع، مراکز جمع‌آوری و مرکز تعمیر ابتدایی که تاسیس می‌شوند، محدود می‌باشد.

۲-۱-۳. مهمترین تصمیمات اتخاذ شده در مدل

- تعیین مکان کارخانه‌ها و مراکز توزیع، مراکز جمع‌آوری و تعمیر اولیه.
- نحوه تخصیص اولیه و پشتیبان مشتریان به مراکز توزیع و مراکز جمع‌آوری
- میزان محصول ارسالی از هر یک از تسهیلات در شبکه به تسهیل دیگری.

۳-۱-۳. مجموعه‌های تعریف شده در مدل

- (J) مجموعه مکان‌های کاندیدا برای احداث کارخانه‌ها $\forall j \in J$
 - (K) مجموعه مکان‌های کاندیدا برای تاسیس مراکز توزیع $\forall k \in K$
 - (L) مجموعه مکان‌های کاندیدا برای مراکز جمع‌آوری و بازرگانی محصول $\forall i \in L$
- (E) مجموعه مکان‌های ثابت مشتریان $\forall e \in E$
- (M) مجموعه نقاط کاندیدا برای مراکز تعمیر اولیه محصول $\forall m \in M$

۴-۱-۳. پارامترهای تعریف شده در مدل

z_j : هزینه ثابت تاسیس کارخانه j -ام.

موضوع در مسأله طراحی شبکه زنجیره تامین، اهداف کلی زیر مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است:

- تعیین مکان کارخانه‌ها و مراکز توزیع.
- تعیین مکان مراکز جمع‌آوری و مراکز تعمیر اولیه
- نحوه تخصیص مشتریان به مراکز توزیع در تخصیص اولیه و تخصیص پشتیبان آنها.
- نحوه تخصیص کالای برگشتی از طرف مشتریان به مراکز جمع‌آوری در تخصیص اولیه و تخصیص پشتیبان آنها
- میزان محصول ارسالی از هر یک از تسهیلات در شبکه به تسهیل دیگری.

در بخش سوم، مدل پیشنهادی بیان شده و ویژگی‌های آن شرح داده می‌شود. در بخش چهارم، نتایج عددی برای تایید مدل پیشنهادی به همراه تجزیه و تحلیل آن تشریح خواهد شد. در انتهای این مقاله، نتیجه‌گیری و پیشنهادات برای تحقیقات بعدی در قالب بخش پنجم آورده خواهد شد.

۳. مدل سازی مسأله

۳-۱. شرح مسأله

ساختار کلی شبکه زنجیره تامین برای مدل، در شکل ۱ نشان داده شده است. در جهت رو به جلو، محصولات نهایی تولید شده در کارخانه‌ها (مراکز تولید و احیاء اساسی) از طریق مراکز توزیع به مشتریان برای فرستاده می‌شود. در جهت برگشت، محصولات بازگشتی از مشتریان برای بازرگانی اولیه به مراکز جمع‌آوری فرستاده می‌شود. پس از بازرگانی محصولات بازگشتی، محصولاتی که نیاز به تعمیر اولیه و سطحی دارند به مراکز تعمیر اولیه و محصولاتی که نیاز به تعمیر اساسی دارند به مراکز تولید و احیاء اساسی فرستاده می‌شوند.

در این مدل فرض شده است که مراکز توزیع و مراکز جمع‌آوری خراب می‌شوند و یا اینکه از خدمتدهی خارج می‌شوند. پس نحوه تخصیص مراکز توزیع و جمع‌آوری به مشتریان به عنوان تخصیص پشتیبان در هنگامی که تخصیص اولیه به مشتریان از خدمتدهی خارج شده است با توجه به هدف کمینه‌کردن هزینه کل (هزینه احداث مراکز خراب نشدنی و هزینه حمل و نقل) اهمیت بسزایی دارد.

۴-۱-۳. متغیرهای تصمیم

• متغیرهای پیوسته:

- $j(BB)$: میزان تولید در کارخانه j ام.
- $(MMQ)_{ij}$: میزان محصول معیوب (محصولی که نیاز مبرم به تعمیر اساسی دارد) که از مرکز جمع آوری i ام به کارخانه j ام فرستاده می شود.
- B_{jk} : میزان محصولی که از کارخانه j ام به مرکز توزيع k ام فرستاده می شود.
- $(QQ)_{lk}$: میزان محصولی که بعد از برطرف شدن عیب اولیه در مرکز تعمیر ابتدایی L ام به مرکز توزيع k ام فرستاده می شود.
- $(NTQ)_{il}$: میزان محصولی (محصولی که نیاز به تعمیر سطحی دارد) که از مرکز بازرگانی i ام به مرکز تعمیر سطحی L ام فرستاده می شود.

• متغیرهای صفر و یک:

$$x_j = \begin{cases} 1 & \text{اگر در مکان } j \text{ ام مرکز تولید و احیاء اساسی تاسیس شود} \\ 0 & \text{در غیر اینصورت} \end{cases}$$

$$y_k^u = \begin{cases} 1 & \text{اگر در مکان } k \text{ ام، مرکز توزيع خراب شدنی تاسیس شود} \\ 0 & \text{در غیر اینصورت} \end{cases}$$

$$y_k^R = \begin{cases} 1 & \text{اگر در مکان } k \text{ ام، مرکز توزيع خراب نشدنی تاسیس شود} \\ 0 & \text{در غیر اینصورت} \end{cases}$$

$$w_i^u = \begin{cases} 1 & \text{اگر در مکان } i \text{ ام، مرکز جمع آوری خراب شدنی تاسیس شود} \\ 0 & \text{در غیر اینصورت} \end{cases}$$

$$w_i^R = \begin{cases} 1 & \text{اگر در مکان } i \text{ ام، مرکز جمع آوری خراب نشدنی تاسیس شود} \\ 0 & \text{در غیر اینصورت} \end{cases}$$

$$z_l = \begin{cases} 1 & \text{اگر در مکان } L \text{ ام مرکز تعمیر اولیه تاسیس شود} \\ 0 & \text{در غیر اینصورت} \end{cases}$$

$$T_{ij}^p = \begin{cases} 1 & \text{اگر تقاضای مشتری } e \text{ ام به مرکز توزيع } k \text{ ام به عنوان تخصیص اولیه اختصاص یابد.} \\ 0 & \text{نداشته باشد.} \end{cases}$$

f_k^u : هزینه ثابت تاسیس مرکز توزيع k ام، اگر مرکز توزيع k ام نامطمئن و یا خراب شدنی باشد.

f_k^R : هزینه ثابت تاسیس مرکز توزيع k ام، اگر مرکز توزيع k ام نامطمئن و خراب نشدنی باشد.

g_i^u : هزینه ثابت تاسیس مرکز جمع آوری و بازرگانی محصول، اگر مرکز i ام، نامطمئن و یا خراب شدنی باشد.

g_i^R : هزینه ثابت تاسیس مرکز جمع آوری و بازرگانی محصول، اگر مرکز i ام، نامطمئن و خراب نشدنی باشد.

s_i : هزینه ثابت تاسیس مرکز تعمیر سطحی L ام.

p_j : هزینه تولید در مرکز تولید j ام.

$z_j(pp)$: هزینه تعمیر اساسی در مرکز تولید j ام.

$z_i(pq)$: هزینه بازرگانی محصول در مرکز بازرگانی i ام.

$z_i(pp)$: هزینه تعمیر سطحی و ابتدایی در مرکز تعمیر L ام.

r_e : نرخ بازگشتی از مشتری e ام.

$i_i(rr)$: متوسط کسر محصولاتی که نیاز به تعمیر سطحی دارند.

$z_j(cap)$: ظرفیت اثبات مرکز تولید j ام برای دریافت محصولات معیوب.

$z_j(tolid)$: ظرفیت تولید مرکز تولید j ام.

$z_k(vol)$: ظرفیت مرکز توزيع k ام برای دریافت محصول از مراکز تولید و مراکز تعمیر ابتدایی.

$z_i(capiM)$: ظرفیت مرکز جمع آوری و بازرگانی i ام.

$z_i(capLM)$: ظرفیت مرکز تعمیر ابتدایی L ام.

h_{jk} : هزینه حمل و نقل از کارخانه j ام به مرکز توزيع k ام.

h_{ke}^p : هزینه حمل و نقل از مرکز توزيع k ام به مشتری e ام برای مرکز توزيع واقع در k برای مشتری e یک مرکز تخصیص اولیه باشد.

h_{ke}^B : هزینه حمل و نقل از مرکز توزيع k ام به مشتری e ام: اگر مرکز توزيع واقع در k برای مشتری e یک مرکز تخصیص پشتیبان باشد.

$z_{ei}^p(hei)$: هزینه حمل و نقل از مشتری e ام به مرکز جمع آوری i ام: اگر مرکز جمع آوری واقع در مکان i برای مشتری e یک مرکز تخصیص اولیه باشد.

$z_{ei}^B(hei)$: هزینه حمل و نقل از مشتری e ام به مرکز جمع آوری i ام: اگر مرکز جمع آوری واقع در مکان i برای مشتری e یک مرکز تخصیص پشتیبان باشد.

$z_{il}(hm)$: هزینه حمل و نقل از مرکز جمع آوری i ام به مرکز تعمیر سطحی L ام.

$z_{ij}(hms)$: هزینه حمل و نقل از مرکز جمع آوری i ام به مرکز تعمیر اساسی j ام.

q_k : احتمال خرابی مرکز توزيع k ام.

$z_{ij}(qsq)$: احتمال خرابی مرکز جمع آوری i ام.

d_e : تقاضای مشتری e ام.

می‌کند. بخش هفتم تا دهم تابع هدف، به ترتیب هزینه تولید محصولات در کارخانه‌ها، هزینه بازرگی محصولات بازگشتی در مراکز جمع‌آوری، هزینه تعمیر سطحی در مراکز تعمیر و هزینه تعمیر اساسی در مراکز تولید و احیاء اساسی (کارخانه‌ها) را محاسبه می‌کند. بخش یازدهم تا هجدهم تابع هدف، هزینه حمل و نقل محصولات را محاسبه می‌کند. بخش نوزدهم و بیستم تابع هدف، به ترتیب هزینه حمل و نقل اضافی از مراکز توزیع به مشتریان و همچنین هزینه حمل و نقل اضافی از مشتریان به مراکز جمع‌آوری را محاسبه می‌کند. (چون اگر یک مرکز توزیع و یا یک مرکز جمع‌آوری، هم به عنوان تخصیص اولیه و هم به عنوان تخصیص پشتیبان به یک مشتری اختصاص یابد این هزینه اضافی باید از تابع هدف کسر شود).

$$\sum_i (\text{MMQ})_{ij} \leq (\text{cap})_j x_j \quad \forall j \quad (3)$$

$$\begin{aligned} \sum_i (\text{MMQ})_{ij} + (\text{BB})_j &= \sum_k B_{jk} \quad \forall j \\ \sum_k B_{jk} &\leq (\text{tolid})_j x_j \quad \forall j \end{aligned} \quad (4)$$

$$\sum_j B_{jk} + \sum_l (\text{QQ})_{lk} \leq (\text{vol})_k (y_k^u + y_k^R) \quad \forall k \quad (5)$$

$$\sum_j B_{jk} + \sum_l (\text{QQ})_{lk} \geq \sum_e d_e (T_{ke}^p + T_{ke}^B - T_{ke}^s) \quad \forall k \quad (6)$$

$$\begin{aligned} \sum_e r_e d_e (u_{ei}^p + u_{ei}^B - u_{ei}^s) \\ = \sum_l (\text{NTQ})_{il} + \sum_j (\text{MMQ})_{ij} \quad \forall i \end{aligned} \quad (7)$$

$$\sum_e (rr)_i r_e d_e (u_{ei}^p + u_{ei}^B - u_{ei}^s) = \sum_l (\text{NTQ})_{il} \quad \forall i \quad (8)$$

$$\begin{aligned} \sum_e (1 - (rr)_i) r_e d_e (u_{ei}^p + u_{ei}^B - u_{ei}^s) \\ = \sum_j (\text{MMQ})_{ij} \quad \forall i \end{aligned} \quad (9)$$

$$\sum_e r_e d_e (u_{ei}^p + u_{ei}^B - u_{ei}^s) \leq (\text{capIM})_i (w_i^u + w_i^R) \quad \forall i \quad (10)$$

$$\sum_i (\text{NTQ})_{il} \leq (\text{capIM})_l z_l \quad \forall l \quad (11)$$

$$\sum_i (\text{NTQ})_{il} = \sum_k (\text{QQ})_{lk} \quad \forall l \quad (12)$$

در غیر اینصورت

اگر تقاضای مشتری e ام به مرکز توزیع kام به عنوان تخصیص پشتیبان اختصاص یابد.

در غیر اینصورت

اگر تقاضای مشتری e ام به مرکز توزیع kام هم به عنوان تخصیص اولیه و هم به عنوان تخصیص پشتیبان اختصاص یابد.

در غیر اینصورت

اگر محصول برگشتی مشتری e ام به مرکز توزیع kام به عنوان تخصیص اولیه اختصاص یابد.

در غیر اینصورت

اگر محصول برگشتی مشتری e ام به مرکز توزیع kام به عنوان تخصیص اولیه اختصاص یابد.

در غیر اینصورت

اگر محصول برگشتی مشتری e ام به عنوان تخصیص اولیه و هم به عنوان تخصیص پشتیبان اختصاص یابد.

در غیر اینصورت

۳-۱-۴. تابع هدف مسأله

$$\begin{aligned} \min \sum_j c_j x_j + \sum_k f_k^u y_k^u + \sum_k f_k^R y_k^R + \\ \sum_i g_i^u w_i^u + \sum_i g_i^R w_i^R + \sum_l s_l z_l + \sum_j p_j (\text{BB})_j + \\ \sum_e \sum_i (pq)_i r_e d_e (u_{ei}^p + u_{ei}^B - u_{ei}^s) + \\ \sum_i \sum_l (pp)_l (\text{NTQ})_{il} + \sum_j \sum_l (ppp)_j (\text{MMQ})_{ij} + \\ \sum_j \sum_k h_{jk} B_{jk} + \sum_k \sum_e (1 - q_k) d_e h_{ke}^p T_{ke}^p + \\ \sum_k \sum_e q_k d_e h_{ke}^B T_{ke}^B + \\ \sum_e \sum_i (1 - (qsq)_i) r_e d_e (hei)_{ei}^p u_{ei}^p + \\ \sum_e \sum_i (qsq)_i r_e d_e (hei)_{ei}^B u_{ei}^B + \\ \sum_i \sum_l (hm)_{il} (\text{NTQ})_{il} + \\ \sum_i \sum_j (hms)_{ij} (\text{MMQ})_{ij} + \sum_l \sum_k (hll)_{lk} (\text{QQ})_{lk} - \\ \sum_k \sum_e q_k d_e (h_{ke}^B - h_{ke}^p) T_{ke}^s - \\ \sum_e \sum_i (qsq)_i r_e d_e ((hei)_{ei}^B - (hei)_{ei}^p) u_{ei}^s \end{aligned} \quad (1)$$

بخش اول تا ششم تابع هدف، به ترتیب هزینه ثابت تاسیس کارخانه‌ها، مراکز توزیع خراب شدنی و خراب نشدنی، مراکز جمع‌آوری خراب شدنی و خراب نشدنی و مراکز تعمیر اولیه را محاسبه

مشتریان به مرکز جمع آوری i فرستاده می‌شود با حاصل جمع محصول معیوبی که به مرکز تولید و احياء اساسی فرستاده می‌شود برابر است. محدودیت (۸) بیان می‌دارد: میزان کل محصولاتی که نیاز به تعمیر اساسی دارند (به مراکز تعمیر ابتدایی فرستاده می‌شوند) برابر است با متوسط کسر محصولاتی که پس از بازرسی در مرکز جمع آوری و بازرسی λ_m باید نسبت به رفع عیب جزئی آنها اقدام صورت گیرد. محدودیت (۹) نشان می‌دهد: میزان کل محصول ارسالی به مرکز تولید و احياء اساسی (محصولاتی که نیاز مبرم به تعمیر اساسی دارند). برابر است با متوسط کسر محصولاتی که پس از بازرسی در مرکز جمع آوری i ، باید نسبت به رفع عیب اساسی آنها اقدام صورت گیرد. محدودیت (۱۰) نشان می‌دهد که: کل میزان ارسالی محصولات معیوب توسط مشتریان به مرکز جمع آوری i نمی‌تواند بیشتر از ظرفیت آن مرکز جمع آوری باشد. محدودیت (۱۱) بیان می‌دارد: کل محصولات معیوب ارسالی از مرکز جمع آوری به هر مرکز تعمیر ابتدایی نمی‌تواند بیشتر از ظرفیت آن مرکز تعمیر باشد. محدودیت (۱۲) نشان می‌دهد: کل میزان محصول معیوب ورودی به مرکز تعمیر با کل محصول سالم خروجی از همان مرکز برابر است.

محدودیت (۱۳) به ترتیب از چپ به راست نشان می‌دهد: هر مشتری در تخصیص اولیه به تنها یک مرکز توزیع و در تخصیص پشتیبان خود نیز تنها به یک مرکز توزیع اختصاص می‌یابد. محدودیت (۱۴) این الزام را به وجود می‌آورد که اگر هر مشتری هم در تخصیص اولیه و هم در تخصیص پشتیبان به یک مرکز توزیع یکسان اختصاص یافته، باید هزینه‌های مربوط به حمل و نقل اضافی از تابع هدف کسر شود. محدودیت (۱۵) به ترتیب از چپ به راست نشان می‌دهد که: هر مشتری در تخصیص اولیه خود تنها به مرکز توزیعی می‌تواند اختصاص یابد که در آن مکان یک مرکز توزیع خراب شدنی و یا خراب نشدنی احداث شده باشد. و هر مشتری در تخصیص پشتیبان خود تنها به مرکز توزیعی می‌تواند اختصاص یابد که در آن مکان، یک مرکز توزیع خراب نشدنی احداث شده باشد. محدودیت (۱۶) این الزام را به وجود می‌آورد که در مکان k ام حداقل یک مرکز توزیع خراب شدنی و یا نشدنی می‌تواند احداث شود. محدودیت (۱۷) نشان می‌دهد: از آنجا که مشتریان در تخصیص پشتیبان خود حتماً به یک مرکز توزیع خراب نشدنی اختصاص می‌یابند و به دلیل آنکه در تخصیص اولیه هم می‌توانند به مرکز توزیع خراب نشدنی حداقل ۱ می‌باشد. محدودیت (۱۸) این الزام را به وجود می‌آورد که هر مشتری محصولات معیوب خود را در هر دو سطح اولیه و پشتیبان تنها به یک مرکز جمع آوری برگشت دهد. محدودیت (۱۹) این الزام را به وجود می‌آورد که اگر هر مشتری

$$\sum_k T_{ke}^p = 1 \quad , \quad \sum_k T_{ke}^B = 1 \quad \forall e \quad (13)$$

$$T_{ke}^s \leq T_{ke}^p \quad , \quad T_{ke}^s \leq T_{ke}^B \quad \forall k, e \quad (14)$$

$$T_{ke}^p \leq (y_k^u + y_k^R) \quad , \quad T_{ke}^B \leq y_k^R \quad \forall k, e \quad (15)$$

$$(y_k^u + y_k^R) \leq 1 \quad \forall k \quad (16)$$

$$\sum_k y_k^R \geq 1 \quad (17)$$

$$\sum_i r_e u_{ei}^p = r_e \quad , \quad \sum_i r_e u_{ei}^B = r_e \quad \forall e \quad (18)$$

$$u_{ei}^s \leq u_{ei}^p \quad , \quad u_{ei}^s \leq u_{ei}^B \quad \forall e, i \quad (19)$$

$$u_{ei}^p \leq (w_i^u + w_i^R) \quad , \quad u_{ei}^B \leq w_i^R \quad \forall e, i \quad (20)$$

$$\sum_i w_i^R \geq 1 \quad (21)$$

$$w_i^u + w_i^R \leq 1 \quad \forall i \quad (22)$$

$$(BB)_j, (MMQ)_{ij}, B_{jk}, (QQ)_{lk}, (NTQ)_{il} \geq 0 \quad \forall i, j, k, l \quad (23)$$

$$x_j, y_k^u, y_k^R, w_i^u, w_i^R, T_{ke}^p, T_{ke}^B, T_{ke}^s, u_{ei}^p, u_{ei}^B, u_{ei}^s, z_l \\ \in [0,1] \quad \forall i, j, k, l \quad (24)$$

محدودیت (۲) بیان می‌دارد: کل میزان محصولی که برای تعمیر اساسی به مرکز تولید و احياء بازگردانده می‌شود، نمی‌تواند بیشتر از ظرفیت انبار مرکز تولید و احياء برای کالاهای برگشتی باشد. محدودیت (۳) بیان می‌دارد که کل میزان محصولی که بعد از بازگشت به مرکز j ام، تعمیر اساسی شده‌اند به اضافه کل محصولات تولیدی در مرکز j ام برای است با حداقل میزان محصول خروجی از مرکز j ام. محدودیت (۴) نشان می‌دهد که کل میزان محصول ارسالی از کارخانه j ام به مراکز توزیع نمی‌تواند بیشتر از ظرفیت تولیدی همان مرکز تولید باشد. محدودیت (۵) بیان می‌دارد که میزان محصول ارسالی از مراکز تولید و مراکز تعمیر ابتدایی به مرکز k ام توزیع شده باشد. محدودیت (۶) حداقل به میزان ظرفیت آن مرکز توزیع می‌باشد. محدودیت (۷) نشان می‌دهد تمامی تقاضاهایی که از مرکز توزیع k ام برآورده می‌شوند نمی‌توانند بیشتر از جریان ورودی به همان مرکز توزیع باشند (هر مشتری تمامی تقاضای خود در سطح اولیه و همچنین در سطح پشتیبان را تنها از یک مرکز توزیع دریافت می‌دارد). محدودیت (۸) نشان می‌دهد: میزان محصول معیوب که از طرف

در جدول شماره ۱، نوع مثال و تعداد مراکز بالقوه و ثابت نشان داده شده است.

جدول ۱: اندازه‌های مختلف برای حل مسأله

نام مرکز	نوع مثال	کوچک	متوسط	بزرگ
تعداد مکان بالقوه برای تاسیس کارخانه	۳	۴	۵	
تعداد مکان بالقوه برای تاسیس مراکز توزیع	۳	۴	۲۰	
تعداد مکان بالقوه برای تاسیس مراکز جمع‌آوری	۳	۱۰	۲۰	
تعداد مکان بالقوه برای تاسیس مراکز تغییر	۳	۸	۵	
تعداد مشتریان	۳	۱۰	۲۰	

مقادیری که برای پارامترهای تقاضا، مختصات جغرافیابی نقاط (طول و عرض جغرافیابی نقاط کاندیدا و نقاط تقاضا) برای این مدل مورد استفاده قرار گرفته اند از مجموعه داده‌هایی است که توسط اشنایدر^۳ فراهم شده‌اند. همچنین سایر پارامترهایی که به مدل پیشنهادی، اضافه شده‌اند از مقاله‌های اشنایدر و همکاران [۲]، لیم و همکاران [۶] و پیشوایی و همکاران [۱۲] استخراج شده‌اند. احتمال وقته و یا رخداد خرابی مراکز توزیع از یکدیگر مستقل فرض شده و در بازه (۰.۰۲۵ و ۰.۰۷۵) به طور یکنواخت انتخاب شده‌اند. هزینه تاسیس مراکز نامطمئن و خراب شدنی، به صورت حاصل جمع هزینه ثابت و هزینه متغیر که تابعی از تقاضا در هر یک از نقاط کاندیدا می‌باشد، محاسبه شده است. یعنی:

$$f_k^u = 500000 + 1.7 d_k \quad (25)$$

هریک از نقاط برای ریزی سریع سیستم را بسته به این سیستم مبتنی بر احتمال خرابی معرفی شده است:

$$\delta = (f_k^R - f_k^u) = 5000000 q_k \quad (26)$$

در سیستم، برای سریع سیستم مراکز بوریج معمولی و سریع نشدنی داریم:

$$f_k^R = f_k^u + 5000000 q_k \quad (27)$$

بنابراین هر چه یک مدان با احتمال خرابی بیشتری مواجه باشد، برای اینکه آن مکان را بتوان با قابلیت اطمینان بیشتری ساخت، باید هزینه بیشتری را صرف احداث آن نمود.

فاصله بین دو مکان، با استفاده از فاصله اقلیدسی محاسبه شده است و برای بدست آوردن هزینه حمل و نقل در عدد ثابت ۱۰۰۰ ضرب شده است. همچنین برای لحاظ کردن هزینه حمل و نقل بیشتر برای تخصیص پشتیبان، رابطه زیر مذکور قرار گرفته است:

$$h_{ke}^B = 1.25 h_{ke}^P \quad (28)$$

مقادیر مربوط به دیگر پارامترهای این مدل، در قالب جدول ۲

هم در تخصیص اویلیه و هم در تخصیص پشتیبان به یک مرکز جمع آوری یکسان اختصاص یافت، باید هزینه‌های مربوط به حمل و نقل اضافی از تابع هدف کسر شود. محدودیت (۲۰) از چپ به راست نشان می‌دهد که: هر مشتری محصولات معیوب خود را در تخصیص اویلیه تنها به مکانی می‌تواند برگشت دهد که در آن مکان، یک مرکز جمع آوری خراب شدنی احداث شده باشد. محدودیت (۲۱) نشان می‌دهد: از آنجا که هر مشتری محصولات معیوب خود را در تخصیص پشتیبان به یک مرکز جمع آوری خراب شدنی اختصاص می‌دهد و در تخصیص اویلیه خود نیز می‌تواند به یک مرکز جمع‌آوری خراب شدنی احتصاص یابد، پس حداقل یک حداقل یک مرکز جمع‌آوری خراب شدنی باید احداث شود. محدودیت (۲۲) نشان می‌دهد در مکان ۱، حداقل یک مرکز جمع آوری خراب شدنی و یا خراب شدنی می‌تواند قرار گیرد. محدودیت (۲۳) غیر منفی بودن متغیرهای انتقال جریان محصولات بین تسهیلات را نشان می‌دهد. محدودیت (۲۴) مربوط به تعریف متغیرهای صفر و یک می‌باشد.

۴. اعتبار مدل، مثالهای عددی و نتایج آن

۱-۴. اعتبار مدل

در این بخش، ابتدا برای اطمینان از صحت مدل، مثالهای در ابعاد بسیار کوچک طراحی شده است. پارامترهایی که برای این مسئله بیان شدند به گونه‌ای انتخاب شدند که جواب مسئله بدون استفاده از نرم‌افزارهای مرتبط مشخص باشد. بدین صورت که، هزینه احداث مرکز توزیع و مرکز جمع‌آوری و بازرسی خراب شدنی احداث ناچیز می‌باشد، هزینه حمل و نقل زمانی که یک مشتری از یک مرکز توزیع در سطح پشتیبان خدمت می‌گیرد تفاوتی با زمانی که از سطح اولیه می‌گیرد نداشته باشد. پیش از حل کاملاً مشخص است که بهتر است تنها یک مرکز توزیع خراب شدنی داشته باشیم زیرا با این کار، همه مشتریان تمامی نیاز خود را در همان سطح اول از مرکز توزیع دریافت می‌کنند و سیستم دیگر متحمل هزینه اضافی حمل و نقل به جهت تخصیص مشتریان به مراکز توزیع در سطوح پشتیبان نمی‌گردد. همچنین این مسئله کوچک توسط نرم افزار Gams و با استفاده از حلگر Cplex حل شده و نتایج حاصل از آن با نتایج موردن انتظار برابری کرده است.

۲-۴. حل مدل در اندازه‌های مختلف

در این قسمت، مثالهایی در اندازه‌های کوچک، متوسط و بزرگ برای نشان دادن کاربردی بودن مدل بیان می‌گردد که به طور کلی

^۳ <http://www.lehigh.edu/~lus2>

جدول ۳: نتایج کلی مثال‌های عددی

شماره مثال	زمان حل(ثانیه)	مقدار تابع هدف
۱	۳۴۲۷۳۰۰۰	۳.۱۴۵
۲	۱۶۱۶۹۰۰۰۰	۵.۱۲۶
۳	۲۱۹۷۸۰۰۰	۹.۲۵۷۹

۵. نتیجه گیری و پیشنهادات آتی

در مدل‌های کلاسیک جایای تسهیلات در زنجیره‌های توزیع، کمتر به خرایی مراکز توزیع توجه شده است و عموماً تسهیلات به گونه‌ای مکان‌یابی می‌شوند که گویی هیچ‌گاه دچار نقص و خرابی نمی‌شوند. ولی در دنیای واقعی، همواره تسهیلات در معرض خرابی قرار دارند. که این امر موجب شد در مدل پیشنهادی، خرایی مراکز توزیع و مراکز جمع آوری و بازرگانی مورد بررسی قرار گیرد. در ادبیات موارد اندکی که برای تسهیلات، احتمال بروز خرابی در نظر گرفته شده است، فرض شده که تمامی تسهیلات با احتمال یکسان دچار اختلال می‌شوند اما در دنیای واقعی هر کدام از تسهیلات با احتمال‌های مختلف دچار اختلال می‌شوند که در این مقاله سعی شده است این امر مهم لحاظ گردد. از آنجا که زنجیره تامین اغلب به صورت چند سطحی تعریف می‌شود، لذا در نظر گرفتن قابلیت اطمینان برای بیش از یک سطح می‌تواند مد نظر قرار گیرد که در این مقاله برای اولین بار به آن پرداخته شده است. در این مقاله، با در نظر داشتن انواع ویژگی‌ها و شرایط دنیای واقعی همچون یکپارچه‌سازی شبکه، مدنظر قرار دادن ظرفیت محدود برای مراکز، مدل برنامه‌ریزی ریاضی معرفی گردید. و سپس مدل ریاضی حل شده و نتایج آن مورد بررسی قرار گرفت. از جمله مسیرهای آتی برای این تحقیق می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

- تا به حال به نوع تابع توزیع احتمال از کارافتادگی تسهیل هیچ گونه اشاره‌ای نشده است و همه تحقیقات برای سادگی تحقیق یک احتمال ثابت را در نظر گرفته‌اند.
 - برای حل مدل ریاضی مسئله، الگوی جستجوی روش‌های فرالبتکاری بر اساس اصول روش‌های پیشرفته تلفیقی پایه-گذاری گردد.
 - با توجه به شرایط در دنیای واقعی، اهداف مختلف که عموماً در تعارض با یکدیگر هستند شناسایی و مساله به صورت چند هدفه مدل گردد.
- برای بهینه‌سازی همزمان تابعهای هدف، از روش نوبن برنامه‌ریزی آرمانی و یا روش تابع مطلوبیت استفاده گردد.

نمایش داده شده است. لازم به ذکر است مقادیر این پارامترها از مقاله پیشوازی و همکاران [۱۲] استخراج شده است.

اطلاعات مربوط به نتایج کلی مثال‌های عددی در قالب جدول ۳ نتایج کامل مربوط به مثال در اندازه بزرگ برای نمونه در صفحه بعد آورده شده است. لازم به ذکر است که محاسبات مربوطه در نرم افزار Gams و با استفاده از حلگر Cplex و در کامپیوتر شخصی و با مشخصات i7 Quad core intel core i7 و ۴.۰۰ GB RAM اجرا پذیرفته است.

جدول ۲: مقادیر مربوط به پارامترهای مدل

پارامتر	مقدار
هزینه احداث مراکز جمع آوری نامطمئن	$g_i^u = 100000 + 1.4 d_k$
هزینه احداث مراکز جمع آوری مطمئن	$g_i^R = g_i^u + 5000000 q q_i$
هزینه احداث مرکز تعمیر اولیه	$s_l = 300000 + 1.6 d_k$
هزینه بازرگانی در مرکز جمع آوری	Uniform(1.5,3)
هزینه تعمیر سطحی	Uniform(4.5,9)
هزینه تعمیر اساسی	Uniform(12,27)
ظرفیت انبار کارخانه	Uniform(3000,4000)
ظرفیت مرکز جمع آوری	Uniform(1000,1500)
ظرفیت مرکز تعمیر	Uniform(600,1300)
احتمال خرایی مرکز جمع آوری	Uniform(0.0025,0.0075)
نرخ بازگشتی محصول از مشتری	Uniform(0.3,0.5)
متوسط کسر محصولاتی که به مرکز تعمیر سطحی فرستاده می‌شوند.	۰.۲

مقدار تابع هدف	متغیرهای پیوسته					متغیرهای تخصیص					متغیرهای صفر و یک					شماره مثال		
	مقدار جریان بین تسهیلات					تخصیص مشتری به مرکز جمع آوری		تخصیص مشتری به مرکز توزیع		تخصیص مشتری به مرکز جمع آوری		مرکز توزیع		مرکز جمع آوری تأسیس شده				
	کارخانه و مکانیزم آوری و تغییرات نحوه تغییر آوری و مکانیزم توزیع	سطح پشتیبان	سطح ولید و هم در	سطح ولید و هم در	سطح پشتیبان	سطح ولید و هم در	سطح ولید و هم در	سطح ولید و هم در	نمایش	نمایش	نمایش	نمایش			
۱۶۷۸۷۷۷۷۷۷۷	(۳۱)=۳۱۹.۸۷۰	(۱۳)=۴.۷۲۴	(۴۱)=۲۷.۱۳۰	۱-۱۸	۱۳	۴۴	۴۱	۱۱	۳	۱۸	۱	۴	۱	۴				
	(۱۴)=۱۸۸.۹۷	(۳۳)=۳۴.۳۵۰	(۴۲)=۲۴۰	۲-۱۸	۲-۱۳	۴-۱۱	۴۲	۱-۱۸					۳			۲		
	(۳۴)=۱۲۷.۴۰۲	(۴۳)=۱۵.۷۵۹	(۴۳)=۱۷۰	۳-۱۸	۳۴				۴۳	۲۲			۴			۳		
	(۴۴)=۶۳۰.۰۳۶	(۱۰-۳)=۴۵۰.۶۳	(۴۴)=۱۸۸۶	۴-۱۸	۴-۱۰				۴۴	۲-۱۳			۱۰			۶		
	-۴)=۱۸۰.۲۵۲	(۱۰-۳)=۶۰۰..۳۸	(۴۶)=۲۵۸	۵-۱۸	۵-۱۳				۴۵	۳۳			۱۳			۷		
	(۱)			۶-۱۸	۶-۱۰				۴۶	۴۴						۱۹		
	-۴)=۲۴۰.۱۵۳			۷-۱۸	۷-۱۳				۴۷	۴-۱۱								
	(۱۳)			۸-۱۸	۸-۱۳				۴۸	۶۶								
	-۴)=۶۳۹.۷۴۰			۹-۱۸	۹-۱۳				۴۹	۶-۱۵								
	(۱۸)					۱-۰-۱۸	۱-۰-۱۳				۴-۱۰	۶-۱۶						
						۱-۱-۱۸	۱-۱-۱۰				۴-۱۱	۶-۲۰						
						۱-۲-۱۸	۱-۲-۱۳				۴-۱۲	۷۷						
						۱-۱۳-۱۸	۱-۱۳-۱۰				۴-۱۳	۷۸						
						۱-۴-۱۸	۱-۴-۱۰				۴-۱۴	۷-۱۴						
						۱-۵-۱۸	۱-۵-۱۰				۴-۱۵	۷-۱۷						
						۱-۶-۱۸	۱-۶-۱۰				۴-۱۶	۱۹-۵						
						۱-۷-۱۸	۱-۷-۱۰				۴-۱۷	۱۹-۹						
						۱-۸-۱۸	۱-۸-۱۰				۴-۱۸	۱۹-۱۲						
						۱-۹-۱۸	۱-۹-۱۰				۴-۱۹	۱۹-۱۹						
						۲-۰-۱۸	۲-۰-۱۰				۴-۲۰							

- [4] Zhan, R.L., Models and algorithms for reliable facility location problems and system reliability optimization. Ph.D. dissertation. 2007, UNIVERSITY OF FLORIDA.
- [5] Zhan, R.L., Z.J.M. Shen, and M.S. Daskin, System reliability with location-specific failure probabilities. Working paper, 2007. Department of Industrial Engineering and Operations Research, University of California at Berkeley.
- [6] Cui, T., Y. Ouyang, and Z.J.M. Shen, Reliable facility location design under the risk of disruptions. Operations Research, 2010. 58(4-Part-1): p. 998-1011.
- [7] Lim, M., Daskin, M.S., A. Bassamboo, S. Chopra, Facility location decisions in supply chain networks with random disruption and imperfect information. Working paper," Department of Business Administration, University of Illinois., 2009.

[1]

Snyder, L.V., Supply chain robustness and reliability: Models and algorithms (PHD Thesis), Dept. of Industrial Engineering and Management Sciences. 2003, Northwestern University: Evanston, IL.,

[2]

Snyder, L.V., Scaparra, M.P. and M.S. Daskin, Church, R.L., Planning for disruptions in supply chain networks. Tutorials in Operations Research: Models, Methods, and Applications for Innovative Decision Making, 2006. ISBN: 13 978-1-877640-20-9(DOI 10.1287 / educ.1063.0025): p. 234-257.

[3]

Berman, O., D. Krass, and M.B.C. Menezes, Facility reliability issues in network p-median problems: Strategic centralization and co-location effects. Operations Research, 2007. 55(2): p. 332.

مراجع

- [8] Gade, D. and E. Pohl, Sample average approximation applied to the capacitated-facilities location problem with unreliable facilities. Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part O: Journal of Risk and Reliability, 2009. 223(4): p. 259-269.
- [9] The uncertainty evaluation method of supply chain reliability. Xin Miao, bo yo, Bao Xi. 2009, Transport.
- [10] An integrated model for location-inventoryproblem with disruptions. Aryanezhad, Mir bahador. 2009, Decision Science.
- [11] Reliable facility location design under the risk disruptions. Cui. Tingting, Shen Zuo-Jun. 2010, Computers & Operation Research.
- [12] Pishvaee, M.S., Rabbani, M., and Torabi, S.A., "A robust optimization approach to closed-loop supply chain network design under uncertainty", Appl. Math. Modeling (2010).
- [13] Qi Chen, Xiaopeng Li, Yanfeng Ouyang "Joint inventory-location problem under the risk of probabilistic facility disruptions" Transportation Research Part B 45 (2011) 991–1003.
- [14] Peng, P., Snyder, L.V., Lim, A., Liu, Z., Reliable logistics networks design with facility disruptions"Transportation Research Part B 45 (2011) 1190–1211.
- [15] Federico Liberatore, Maria P. Scaparra, MarkS.Daskin "Hedging against disruptions with ripple effects in location analysis" Omega 40 (2012) 21–30.
- [16] Armin Jabbarzadeh, Seyed Gholamreza Jalali Naini, Hamid Davoudpour, and Nader Azad, "Designing a Supply Chain Network under the Risk of Disruptions" Hindawi Publishing Corporation Mathematical Problems in Engineering, Volume 2012, Article ID 234324, 23 pages.
- [17] Nader Azad · Georgios K.D. Saharidis, Hamid Davoudpour,Hooman Malekly, Seyed Alireza Yektamaran," Strategies for protecting supply chain networks against facility and transportation disruptions: an improved Benders decomposition approach" Springer Science+Business Media, LLC 2012.